

Remissyttrande om delbetänkandet För en god och jämlik hälsa – en utveckling av det folkhälsopolitiska ramverket (SOU 2017:4).

Boverkets synpunkter

Den övergripande målsättningen med delbetänkandet stämmer väl överens med ställningstaganden som Boverket gjort i olika sammanhang, som *Samhällsplanering som stimulerar till fysisk aktivitet* (2012), *Planera för rörelse* (2013) och *Gör plats för barn och unga!* (2015). Boverket avgränsar sitt svar till myndighetens ansvarsområde samhällsplanering, byggande och boende.

Förslaget om en förtydligad målstruktur riskerar att tappa viktiga dimensioner

Utredningen föreslår att dagens elva målområden ersätts med åtta. De exakta motiven för den föreslagna målstrukturen framgår inte. Boverket tillstyrker delvis förslaget om en ny målstruktur. Boverket ser positivt på att den fysiska livsmiljöns betydelse för en jämlik hälsa förtydligas genom det nya målområde 5 Boende och närmiljö. Detta kan också underlätta för Boverket att kommunicera folkhälsa i exempelvis fysisk planering och boende, liksom den betydelse bostadsområdet och boendesegregationen kan ha på skillnaderna i folkhälsa mellan olika samhällsgrupper.

En mindre positiv förändring är att dagens målområde 1 Delaktighet och inflytande i samhället, som går in under målområde 7 Kontroll, inflytande och delaktighet. Detta trots den djupa kunskap som finns om delaktighetens och inflytandets betydelse för människors hälsa och val av levnadsvanor. Ett annat exempel på aspekter som blir otydliga i den föreslagna strukturen är målområde 9 Fysisk aktivitet som nu enbart kopplas till levnadsvanor. Boverket vill uppmärksamma utredningen på den djupa kunskap som finns om den fysiska miljöns (boendets och närmiljöns) betydelse för möjlighet till fysisk aktivitet. Ytterligare en aspekt som blir otydlig är barns och ungas uppväxtvillkor (i dag

målområde 3) som nu ersätts med Det tidiga livets villkor. Boverket anser att föreslagen ändring medför att de rumsliga och fysiska förutsättningarna för barns och ungas uppväxt tappas bort.

Flera av dagens 11 målområden inom folkhälsopolitiken berör Boverkets ansvarsområden¹ och utgör ett stöd för Boverket och för kommuner och regioner i att konkretisera den sociala dimensionen av hållbar utveckling.

Förslag till stärkt nationellt samarbete och samverkan behöver förtydligas

Boverket ställer sig positivt till ett övergripande myndighetssamarbete kring utvecklingen av folkhälsopolitiken. Ledamöterna behöver dock inte bestå av generaldirektörerna för de 40 myndigheter som kommissionen pekar ut som särskilt viktiga – däribland Boverket – utan kan med fördel bestå av sakkunniga inom folkhälsoområdet på respektive myndighet.

I övrigt skulle de förslag delbetänkandet levererar vinna på att tydliggöras. Det är svårt att se vad kommissionens förslag kommer att innebära konkret, till exempel för Boverket. Här behöver inte minst målet om jämlik hälsa och kunskap om målet utvecklas. Boverkets arbete med samhällsplanering, fysisk planering, bostadsfrågor och stadsutveckling har stor betydelse för jämlik hälsa. Boverket ser särskilt ett behov av att utvärdera olika insatser och metoder på folkhälsoområdet. Många åtgärder som vidtas inom ramen för fysisk planering följs upp på olika sätt, men folkhälsoaspekten nämns bara i generella ordalag.

Förslag om utredning om jämlik hälsa i lagstiftningen är viktigt

Boverket tillstyrker förslaget om en utredning om jämlik hälsa i lagstiftningen. Boverket har i tidigare utredningar upplevt det som en brist att begreppet ”folkhälsa” saknas i relevant lagstiftning. Inom myndighetens ansvarsområde går det dock att tolka in i befintliga skrivningar som ”främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer”, 1 kap. 1 § plan- och bygglagen, (SFS 2010:900). Begreppet hälsa förekommer dock flitigt i både miljöbalken och plan- och bygglagen, men avser då ett snävare spektrum av hälsa än folkhälsa.²

Förslag om länsstyrelsens förstärkta roll är angeläget

Boverket tillstyrker att länsstyrelsen bör få en stärkt roll för jämlik och god hälsa. Länsstyrelsen har en central roll som rådgivande part i kommunernas fysiska planering. Men i dag, när anslaget för folkhälsa är avgränsat till ANDT-frågor, så är det svårt för länsstyrelsen att utveckla planerings- och kunskapsunderlag gällande folkhälsa att använda i den fysiska planeringen. Med ett tyd-

¹ Följande målområden kopplar till Boverkets ansvarsområden: Delaktighet och inflytande i samhället, Ekonomiska och sociala förutsättningar, Barns och ungas uppväxtvillkor, Fysisk aktivitet samt Miljöer och produkter.

² Hälsa kommer också in i andra skrivningar i plan- och bygglagen. I 2 kap. 5 § står att ”Vid planläggning och i ärenden om bygglov eller förhandsbesked enligt denna lag ska bebyggelse och byggnadsverk lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet” och då bland annat ”med hänsyn till människors hälsa och säkerhet.”

ligare och mer omfattande ansvar kan länsstyrelsen tydligare arbeta med folkhälsofrågor i den fysiska planeringen.

I detta ärende har tf. generaldirektör Susann Bard beslutat. Utredaren Johan Kihlberg har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Magnus Jacobsson, avdelningschef Göran Persson, rättschef Yvonne Svensson, jurist Ylva Storm och landskapsarkitekt Ulrika Åkerlund deltagit.

Susann Bard
tf. generaldirektör

Johan Kihlberg
tekn. lic., utredare